

Aan:
de voorzitter en leden van
Provinciale Staten van Drenthe

Assen, 5 juli 2023
Ons kenmerk
Behandeld door team BC/COM
Onderwerp: Aanbieden coalitieakkoord 'Samen bouwen wij Drenthe'
Status: Ter informatie

Geachte voorzitter/leden,

Hierbij bied ik u het coalitieakkoord 'Samen bouwen wij Drenthe' aan namens de BBB, PvdA, VVD en CDA. In de afgelopen weken is dit coalitieakkoord tot stand gekomen door intensieve gesprekken tussen de vier partijen, vanuit een open houding en nieuwsgierigheid naar elkaar.

Het is een akkoord op hoofdlijnen, waarin we nadrukkelijk ruimte laten aan inwoners, organisaties en Provinciale Staten om samen te bouwen aan Drenthe. We kijken er naar uit om met u aan de slag te gaan met de uitwerking.

Via deze weg wil ik de beide formateurs Johan Baltés en Roelie Goettsch hartelijk bedanken voor de vormgeving van het proces en de wijze waarop ze daar leiding aan hebben gegeven. Mede dank zij hen zijn we tot dit resultaat gekomen.

Mede namens de onderhandelende partijen,
Hoogachtend,

H.G.J. Schuinder

Fractievoorzitter BBB

Bijlage(n):

.

- Persbericht
- Coalitieakkoord 'Samen bouwen wij Drenthe'

Nieuw coalitieakkoord: Samen bouwen we Drenthe

Dichtbij, nieuwsgierig en realistisch

“Samen bouwen we Drenthe!” Dat is de titel van het coalitieakkoord van BBB, PvdA, VVD en CDA. Partijen gaan daarin nadrukkelijk op zoek naar verbinding met de samenleving en Provinciale Staten. Naast de plannen voor Drenthe zijn vandaag ook de vijf kandidaat-gedeputeerden en de beoogde portefeuilleverdeling gepresenteerd.

In het akkoord staan de plannen voor Drenthe voor de bestuursperiode 2023-2027. Er is gekozen voor hoofdlijnen en accenten. De uitwerking wordt waar mogelijk opgepakt met inwoners, organisaties en Provinciale Staten. “Voor een deel zoals dat in onze Drentse genen zit, met naberschap. Maar ook op nieuwe manieren, die we graag samen ontdekken.”

Verbindend besturen

De uitslag van de verkiezingen laat zien dat de betrokkenheid van de kiezer nog nooit zo groot is geweest, aldus de coalitiepartijen. Daarom is lang gesproken over de bestuursstijl. “Samen gaan we er alles aan doen om werelden bij elkaar te brengen met laagdrempelig contact, beleid en uitvoering met oog voor de menselijke maat. We willen een bestuur zijn dat dichtbij inwoners staat, nieuwsgierig is en ook realistisch in wat wel of niet kan. Dat doen we elke dag een stukje beter.”

Nieuw is het werken met contactgedeputeerden, die elk het aanspreekpunt zijn van een aantal gemeenten. Om het beleid bij te sturen of aan te scherpen, wordt na twee jaar samenwerken volgens het akkoord gekeken hoe het ervoor staat. Met Provinciale Staten gaat het college werken aan bestuurlijke vernieuwing, ieder vanuit de eigen rol.

Elke regio telt!

Opkomen voor de regio is een belangrijk terugkerend thema, zeker nu de rol van de provincie op veel terreinen groter wordt. Beleid moet haalbaar, betaalbaar en uitvoerbaar zijn. “Wij zullen nadrukkelijk opkomen voor de Drentse belangen. Als het knelt, bijvoorbeeld in de uitvoering van landelijk beleid, maken we dat kenbaar en leggen we alternatieven op tafel die passen bij Drenthe.” Daarbij gaat het niet alleen om economische en materiele welvaart, maar ook om het welzijn van inwoners. Om gezondheid, kwaliteit van de leefomgeving, sociale cohesie en veiligheid bijvoorbeeld.

Debat in Provinciale Staten

Op woensdag 12 juli om 13.30 uur is er een openbare vergadering van Provinciale Staten. Daarin vindt het debat plaats over het akkoord en wordt het nieuwe college van Gedeputeerde Staten geïnstalleerd. Als kandidaat-gedeputeerden dragen de partijen Jisse Otter (BBB), Egbert van Dijk (BBB), Yvonne Turenhout (PvdA), Willemien Meeuwissen (VVD) en Henk Jumelet (CDA) voor.

Benieuwd waar Drenthe voor gaat? Het coalitieakkoord en de portefeuilleverdeling is te vinden op www.provincie.drenthe.nl/samenbouwenwedrenthe. Daar kunt u ook foto's downloaden van de kandidaat-gedeputeerden.

Terugblik op de afgelopen periode

Na de verkiezingen op 15 maart adviseerde verkenners Astrid Nienhuis om het formatieproces te starten met BBB (17 zetels), PvdA (4 zetels), VVD (4 zetels) en CDA (3 zetels). Met formateurs Johan Baltés en Roelie Goettsch werd vervolgens in drie maanden een akkoord geschreven. Zorgvuldigheid ging daarbij boven snelheid. Er is veel geïnvesteerd in kennis en kennismaking.

Persuitnodiging Installatiedebat 12 juli

Vertegenwoordigers van de media zijn van harte welkom om aanwezig te zijn bij de PS-vergadering. De vergadering is ook live te volgen op www.drentsparlement.nl.

Datum: 12 juli 2023

Tijd: 13.30 uur

Locatie: Provinciehuis, Westerbrink 1, Assen

Aanmelden: Wilt u aanwezig zijn, laat het dan weten aan [Lisa Schutte](mailto:Lisa.Schutte@provincie.drenthe.nl).

Noot voor de redactie

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met de persdienst van het team Communicatie: 0592-365005 (uitsluitend voor de pers) of post@drenthe.nl.

Privacy

We vinden privacy en transparantie erg belangrijk. De gegevens die we gebruiken voor deze mailing verstrekken we daarom niet aan derden en gebruiken we ook niet voor andere doeleinden. Op de [website](#) vindt u onze volledige privacyverklaring.

Wilt u geen persberichten meer ontvangen?

Geen probleem, dan kunt u zich uitschrijven door op 'afmelden' onderaan deze e-mail te klikken.

Volg ons op

[Bekijk de webversie](#)

Deze e-mail is verstuurd aan [{{email}}](#).

Als u geen persbericht meer wilt ontvangen, kunt u zich [hier afmelden](#).

U kunt ook uw [gegevens inzien en wijzigen](#).

Voor een goede ontvangst voegt u post@drenthe.nl toe aan uw adresboek.

Coalitieakkoord

Samen bouwen we Drenthe!

2023-2027

Coalitieakkoord

Samen bouwen we Drenthe!
2023-2027

Inhoud

Juli 2023

Vooraf	7
Drenthe over 10 jaar	8
Bestuur en samenwerken	12
Landbouw en natuur	16
Wonen	22
Regionale economie en werkgelegenheid	26
Mobiliteit en bereikbaarheid	30
Klimaat en energie	34
Levendig en sociaal	38
Mensen en middelen	42
Portefeuilleverdeling	44

Colofon

Dit is een uitgave van de provincie Drenthe.

Foto rechts:

Gert-Jan Schuinder, Hendrikus Loof, Yvonne Turenhout, Hendrik Smeenge, Egbert van Dijk, Johan Baltes, Roelie Goettsch, Henk Jumelet, Bart van Dekken, Willemien Meeuwissen, Jisse Otter en Kees Vianen.

“In Drenthe doen we het samen.”

Gert-Jan Schuinder, BBB

Vooraf Voor onze inwoners

In Drenthe doen we het samen. Voor een deel zoals dat in onze Drentse genen zit, met naoberschap. Maar ook op nieuwe manieren, die we gaan ontdekken samen met onze inwoners, organisaties en met Provinciale Staten. Want zoals de uitslag van de verkiezingen laat zien: de betrokkenheid van de kiezer was nog nooit zo groot.

Dit is hét moment om te laten zien dat we er als provinciaal bestuur zijn voor al onze inwoners. Dat we in het belang van Drenthe nieuwe wegen durven inslaan, met laagdrempelig contact. Dat we gaan voor verbinding.

Dat begint met dit akkoord op hoofdlijnen. In de uitwerking zit volop ruimte voor uw inbreng. Of het nu gaat om een nieuwe Sociale Agenda, Economische koers en Cultuurnota of om een breder thema als de toekomst van het landelijk gebied, de Omgevingsvisie of bestuurlijke vernieuwing. Samen gaan we aan de slag.

Drenthe heeft zoveel moois te bieden, met ons landschap, ondernemerschap, onze cultuur en sport. Daar zijn we trots op. Met elkaar zorgen we voor leefbare dorpen en steden en goede basisvoorzieningen voor elke inwoner.

Samen bouwen we Drenthe!

“In Drenthe zijn we nuchter en realistisch, vindingrijk en ondernemend en ja, ook een tikkeltje eigenwijs. Die kracht benutten we graag om samen verder te bouwen aan een mooie provincie.”

Willemien Meeuwissen, VVD

Foto: Margriet fotografie

Drenthe over 10 jaar

Dichtbij, nieuwsgierig en realistisch

Samen bouwen we Drenthe! Of het nu gaat om een fijne woon- en werkplek voor jongeren, mogelijkheden voor (startende) ondernemers of zorg voor ouderen. Wij gaan voor goede en gelijke kansen voor alle inwoners van Drenthe.

Wij zien een Drenthe:

- waarin iedereen de ruimte voelt en heeft om te wonen, werken en leven.
- waarin we respectvol omgaan met elkaar en met ons mooie landschap.
- waarin we het samen doen met onze inwoners.
- waarin de keuzes die we maken goed zijn voor nu en voor toekomstige generaties.

Zo doen we het samen

In Drenthe weten we grote en ingewikkelde opgaven samen het hoofd te bieden. Denk aan klimaatverandering, digitalisering, groeiende verschillen in welvaart, schaarste van ruimte en de soms gespannen maatschappelijke verhoudingen. Meer dan ooit hebben we elkaar nodig voor vooruitgang en oplossingen.

Dat lukt door een andere manier van omgang met elkaar: inwoners, organisaties en overheden. Van een kloof tussen provinciehuis en samenleving, beleid en praktijk is geen sprake. Samen doen we er alles aan om werelden bij elkaar te brengen met laagdrempelig contact, beleid dat werkt en oog voor de menselijke maat.

Ruimte als leidraad

- Ruimte geven: we zijn in gesprek en benutten kennis en kunde in de samenleving. We maken de ruimte voor inbreng duidelijk, maar ook de kansen voor samenwerking.
- Ruimte houden: we gaan zoveel mogelijk uit van wat 'wel' kan en regelen niet alles dicht. In de fysieke ruimte zorgen we voor balans en onderbouwde keuzes, onder andere door een gedragen Omgevingsvisie.
- Ruimte vragen: we werken aan gedegen en duurzame oplossingen, die passen bij de Drentse kernwaarden, kwaliteiten en situatie. Als het knelt, bijvoorbeeld in de uitvoering van landelijk beleid, maken we dat kenbaar en leggen we alternatieven op tafel die passen bij Drenthe.
- Ruimte om jezelf te kunnen zijn: iedereen doet ertoe in Drenthe.

In Drenthe ervaar je ...

... een hoge kwaliteit van leven

Onze steden en dorpen zijn leefbaar en vitaal. Elke regio telt, elke inwoner telt. Dat betekent dat de basisvoorzieningen voor elke inwoner van Drenthe op orde zijn: gezondheidszorg, onderwijs, welzijn, goed vervoer, werkgelegenheid en gelijke kansen.

In Drenthe ervaar je ...

... een landschap voor ons allemaal

De inrichting van ons landschap is nooit af, maar verdient altijd een integrale afweging. Er is balans tussen landbouw, natuur, water, wonen, de energietransitie, economische ontwikkelingen en ruimtelijke kwaliteit. We weten wat waar kan. Samen nemen we hiervoor verantwoordelijkheid.

In Drenthe ervaar je ...

... kansen voor de toekomst

Drenthe bruist! Inwoners kunnen hun talenten kwijt in het onderwijs, bedrijfsleven of vrijwilligerswerk. Onze economie bloeit met krachtige ondernemers, innovaties en start-ups. Er zijn volop sociale, sportieve en culturele evenementen waar we als provincie trots op zijn.

Bestuursstijl: dichtbij, nieuwsgierig en realistisch

Als overheid zijn we hierop aanspreekbaar:

Dichtbij:

- We blijven in contact, juist om te horen hoe het gaat.
- We zijn bereikbaar en benaderbaar.
- We gaan het gesprek aan met een open houding en de wil om elkaar echt te begrijpen.
- We benutten denk- en innovatiekracht, durven betrokkenheid en hulp te vragen.
- We werken vanuit vertrouwen.
- We verbinden, gaan polarisatie en onrust tegen.

Nieuwsgierig:

- We zoeken naar de juiste taal en toon.
- We staan open voor kennis, ervaring, zorgen en behoeften.
- We schetsen dilemma's: erkennen zorgen, schetsen scenario's, bieden perspectief.
- We staan voor wat kan en past in onze provincie.
- We zijn nuchter, trots en soms eigenwijs.
- We gaan erop uit, bestuurders en ambtenaren.

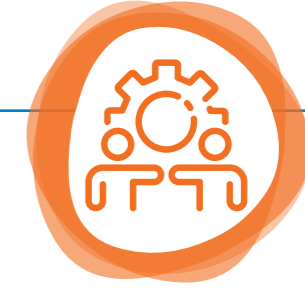
Realistisch:

- We zijn eerlijk in wat van de provinciale organisatie verwacht mag worden.
- We zijn duidelijk over ruimte en keuzes: niet alles kan overal, niet alles kan voor iedereen.
- We kiezen gedegen en duurzame oplossingen die aansluiten bij verwachtingen of vraagstukken in de samenleving.
- We zijn consistent en betrouwbaar; het is duidelijk waar wij voor staan.
- We kunnen ons beleid uitleggen; beperkingen en oplossingsrichtingen, de voorgestelde route en keuzes.

Brede welvaart als fundament

Als denkkader en kompas voor beleid kijken wij vanuit verschillende invalshoeken naar welvaart en welzijn. Naast economische en materiele welvaart gaat het ook om andere waarden die onze inwoners belangrijk vinden, zoals gezondheid, onderwijs, kwaliteit van de leefomgeving, sociale cohesie, persoonlijke ontplooiing en veiligheid.

Bestuur en samenwerken

Verbindend besturen

Visie en grondhouding

- Verbindend besturen is onze bestuursstijl. Dat is niet meteen georganiseerd en geregeld, maar we doen het elke dag een stukje beter. Als bestuur en organisatie maken we zichtbare stappen. Op zoek naar wat past bij Drenthe.
- We doen ervaring op met nieuwe manieren van samenwerken met onze inwoners.
- Naast de taken die we als provincie moeten uitvoeren, maken we keuzes in waar we voor gaan en waar we van zijn.
- Bestuur en medewerkers zijn trots op Drenthe. We dragen dit met verve uit en zetten Drenthe op de kaart.
- Na twee jaar samenwerken volgens dit akkoord kijken we expliciet hoe we ervoor staan, met de ambitie om bij te sturen en aan te scherpen.

Hoofdlijn

Inwoners kennen hun eigen woonomgeving en situatie als geen ander. We zoeken manieren om goed met elkaar in verbinding te zijn en leggen besluiten uit. Waar mogelijk maken we gebruik van kennis en expertise uit de samenleving. We zijn zichtbaar, benaderbaar en gaan werken met contactgedeputeerden. Samen vormen wij een collegiaal bestuur.

Drenthe heeft veel te doen, maar nog meer te bieden. In het rapport 'Elke regio telt' (2023) adviseren drie belangrijke adviesraden de Rijksoverheid om te zorgen voor een betere verdeling van gelden, onderwijs, zorg en rijksdiensten. Het maakt hard waar we in de regio al langere tijd tegenaan lopen en waar we het Rijk nog nadrukkelijker op aan zullen spreken. Niet alleen als wij knelpunten ervaren in de uitvoerbaarheid van beleid, maar ook als het gaat om de manier van besturen en een respectvolle omgang met elkaar.

We zien het ook als een uitgelezen kans om de bescheidenheid verder van ons af te werpen en nog meer op te komen voor de Drentse of Noord-Nederlandse belangen. In de lobby richting Den Haag, maar ook richting Europa (Brussel) kiezen we voor focus, een duidelijke strategie en zorgen we dat Drenthe vroegtijdig aan tafel zit of wordt vertegenwoordigd. Daar waar besluitvorming plaatsvindt of beter nog: daar waar wetten in voorbereiding zijn.

De provincie zit tussen gemeenten en Rijksoverheid in en heeft contact met buurprovincies, het bedrijfsleven en allerlei organisaties. Vanuit die rol kunnen we mensen en partijen samenbrengen, duurzame oplossingen helpen vinden en afspraken maken met diegenen die het voor elkaar kunnen krijgen. Hoewel we als overheden ieder onze eigen verantwoordelijkheden, taken en bevoegdheden hebben, staan we samen meer dan ooit aan de lat voor ingewikkelde vragen. Of het nu gaat om opgaven als het landelijk gebied of wonen; we zijn met elkaar aan de slag voor onze inwoners.

Bestuur en samenwerken

“Samen gaan wij voor constructieve samenwerking!”

Bart van Dekken, CDA

Accenten

Gesprek met inwoners

- We gaan werken met contactgedeputeerden. Elke gedeputeerde heeft een aantal gemeenten als aandachtsgebied. De werkwijze werken we nog uit, zodat verwachtingen voor iedereen helder zijn.
- We willen graag weten wat er leeft bij inwoners. Daarom werken we onder andere samen met het Drents panel, de Jongerenadviesraad en de Adviesraad Toegankelijkheid.
- Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten gaan aan de slag met een Burgerberaad.
- In de Drentse aanpak past het goede gesprek; met een open houding en de wil om elkaar echt te begrijpen.
- We zijn zichtbaar, communiceren herkenbaar en transparant.

Lobby versterken

- Er komt een stevige en 'levende' lobbyagenda voor onze speerpunten. Waar nodig in intensieve samenwerking met partners, daar waar de sterkste kracht zit.
- Deze keuzes vertalen we door naar een nieuwe agenda voor Duitsland en Europa, inclusief het Comité van de Regio's.
- Daarin wegen we af met welke inzet we deelnemen aan instanties die namens Drenthe lobbyen, zoals het Huis van de Nederlandse Provincies, het Interprovinciaal Overleg (IPO) en het Samenwerkingsverband Noord-Nederland (SNN).
- Lobby is een vast onderdeel op de GS-agenda. We anticiperen op kansrijke momenten, informeren elkaar en onderhouden goede contacten met ministeries, de Tweede Kamer, samenwerkingsverbanden en Europese instanties.

Transparant en integer

- We zijn ons bewust van de risico's en kwetsbaarheid van het openbaar bestuur.
- Integriteit staat hoog op de agenda.
- De provincie moet weerbaar zijn en 'ondermijningsproof' in beleid, cultuur en gedrag.
- We participeren actief in het RIEC (Regionale Informatie- en Expertise Centrum).

Samenwerking met partners

- De provincie is een betrouwbare samenwerkingspartner die opkomt voor Drenthe en haar inwoners.
- In de samenwerking met gemeenten en waterschappen investeren we in korte lijnen, ontmoeting en samen optrekken. De inwoner ziet één overheid die gezamenlijke resultaten boekt.
- Hierbij hoort ook het (blijvend) investeren in en/of herijken van (regionale) samenwerkingen, zoals Regio Groningen-Assen, Regio Zwolle en de Dutch TechZone.

Samenwerking Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten

- We nodigen uit tot laagdrempelig contact. Dat helpt om aan de voorkant van besluiten opinies op te halen of vragen te verhelderen. Dit is een mooi gesprek waard met Statengriffie en organisatie.
- Met Provinciale Staten werkt het college aan een Statenakkoord op bestuurlijke vernieuwing, ieder vanuit de eigen rol.
- We streven naar besluiten die zo veel mogelijk gedragen zijn in Provinciale Staten.
- Het debat is constructief, in open dialoog en met zichtbare belangenafweging in de besluitvorming. Een goed besluit is een meerderheidsbesluit waarbij rekening is gehouden met de wijsheid van de minderheid.

“Meer dan ooit hebben we elkaar nodig voor vooruitgang en oplossingen. Daarbij hoeft ‘vooruit’ niet altijd ‘rechtdoor’ te zijn.”

Egbert van Dijk, BBB

Landbouw en natuur

Foto: Hans Hut

Landbouw en natuur Naar een leefbaar platteland

Visie en grondhouding

- Landbouw en natuur zijn van groot belang voor Drenthe. We geloven in de mogelijkheden om beide in samenhang te ontwikkelen.
- We vertrouwen op het vakmanschap en de meedenkkraft van onze ondernemers en organisaties. Zij krijgen de ruimte om hun kennis en expertise in te zetten.
- Onze aanpak is waar mogelijk gebiedsgericht, zodat verschillende opgaven samen worden opgepakt en oplossingen elkaar versterken.
- De wettelijke doelen voor instandhouding van de natuur komen we na. Door voortdurend te monitoren en te meten kunnen we bijsturen en realiseren we de doelen zo effectief mogelijk.
- We gaan van keukentafel naar tekentafel. Wij geven processen van onderop vorm en inhoud. We sluiten aan bij wat leeft en wat nodig is.
- Daarbij nemen we geen onomkeerbare besluiten, voordat we weten welk effect het heeft op het bereiken van de doelen.

LANDBOUW | Hoofdlijn

Een Drenthe zonder agrarische sector is niet denkbaar. Het is nodig dat er perspectief is met een verdienmodel voor de lange termijn. De sector moet erop kunnen vertrouwen dat de regels niet telkens veranderen. Het kabinet moet hiervoor de stip op de horizon zetten. Al gaat het niet alleen om wat Den Haag van ons vraagt, maar ook om wat we als Drenthe nodig hebben om de omslag naar toekomstbestendige landbouw te maken.

Die Drentse uitwerking, daarvoor gaan we samen om tafel. Er zullen de komende jaren boeren vrijwillig hun bedrijf beëindigen. Hen willen we, met gelden vanuit het Rijk, goede mogelijkheden bieden. De beschikbare stikstofruimte moet helpen bij het legaliseren van PAS-melders en anderen die tussen wal en schip vallen, en om in Drenthe vergunningen te kunnen verlenen. Voor de langere termijn maken we een Landbouwvisie. Ook hiervoor gaan we in gesprek met alle betrokkenen.

We zoeken een balans tussen enerzijds het onderhouden van en zorgen voor onze natuur en biodiversiteit en anderzijds een bloeiende landbouw en een leefbaar Drenthe. Daarbij staan we achter de landelijke ambitie om te komen tot een juridisch houdbaar alternatief voor de kritische depositiewaarde (KDW) waarmee tot nu toe bij stikstofmetingen wordt gewerkt. Een focus die alleen gericht is op de KDW en stikstof werkt immers verlamdend en belemmert ontwikkelingen in vrijwel alle sectoren.

Drenthe is met de vrijwillige regeling 'Duurzaam Boeren Drenthe' landelijk koploper bij de aanpak met doelgerichte prestatie-indicatoren. Met deze beloningssystematiek draaien deelnemende boeren zelf aan de knoppen om hun bedrijfsvoering te optimaliseren en te innoveren. Voor ons is dit een goede weg, omdat het uitgaat van vrijwilligheid, het ondernemerschap van agrariërs en hun kennis en vakmanschap. Bedrijfscontactpersonen en erfcoaches helpen hun collega's met verbetering, verduurzaming en ontwikkelingen in de landbouwsector.

Vrijwilligheid blijft voor ons het uitgangspunt en gedwongen onteigening in het kader van de stikstofaanpak is geen optie.

LANDBOUW | Accenten

- Er komt een concreet uitgewerkt Drents Programma Landelijk Gebied met geborgde maatregelen, als basis voor het legaliseren van PAS-melders, een stikstofbank en vergunningverlening. Inclusief een aanpak voor innovatie- en managementmaatregelen, extensivering en vrijwillige verkopen (doelmatig en rechtmatig). Dit vraagt een meer gedetailleerde analyse van het aantal boeren dat wil stoppen, de vestigingsplaats en het aantal dieren.
- Wie vrijwillig wil stoppen krijgt die mogelijkheid, zodra de landelijke regelingen zijn opengesteld. De ondernemer verkoopt hierbij de stikstof-, fosfaat- en bebouwingsrechten en optioneel de grond.
- Landbouwgrond blijft landbouwgrond, tenzij onderling anders wordt overeengekomen.
- Herplaatsing van agrarische ondernemingen in het kader van de stikstofproblematiek gebeurt altijd met zorgvuldigheid en perspectief.
- In onze werkwijze monitoren we jaarlijks hoe het ervoor staat en of er bijgestuurd moet worden. Belangrijk is dat er beschikbare ruimte blijft voor vrijwillige verplaatsingen van agrarische ondernemingen in relatie tot natuurherstel.
- We gaan op zoek naar mogelijkheden voor een meet- en monitoringsysteem voor de onderbouwing van technische innovaties, emissie van bedrijven en de stand van de natuur. Hiervoor zoeken we de samenwerking met andere provincies.
- In de provinciale Stikstofbank worden de opbrengsten van stikstofreductie inzichtelijk gemaakt en benut. Ook stikstof die we ten behoeve van de natuur reduceren wordt geregistreerd.
- We willen ruimte bieden voor nieuwe vormen van functiecombinatie in het landelijk gebied. Daarbij zien we kansen voor het combineren van extensieve landbouw, natuur en kleinschalige bewoning.
- Bij het Rijk dringen we aan op het vereenvoudigen en ontschotten van regelingen en specifieke uitkeringen, zodat middelen sneller, passender en gemakkelijker kunnen worden ingezet.
- Uitgangspunt voor de landbouw is: geen provinciale regels bovenop landelijke en Europese wetgeving.
- We streven uniforme afspraken na voor werkzaamheden in het landelijk gebied. Zodat dezelfde kwaliteit wordt gevraagd van boeren, bedrijven en natuurbeheerders.

“Door verbinding te creëren tussen landbouw en natuur wordt de biodiversiteit vergroot.”

Jisse Otter, BBB

NATUUR | Hoofdlijn

Natuur is de basis van ons bestaan. Drenthe heeft een gevarieerd en rijk cultuurlandschap en prachtige natuurgebieden waarin dieren en planten kunnen floreren. Daar zijn we trots op en daar zorgen we voor. Een gezonde bodem, schoon water, schone lucht en biodiversiteit, het is belangrijk voor een aangenaam en gezond leven voor ons allemaal.

We leven de landelijke en Europese wet- en regelgeving na en committeren ons aan het belang van de natuur. Via het Natuur Netwerk Nederland (NNN) werken we aan natuur en soortenrijkdom. We gaan voor robuuste natuur, die Drenthe weerbaarder maakt tegen klimaatverandering. We krijgen immers meer en meer te maken met droogte of hevige regenval.

'Water en bodem sturend' is een nieuw en ingrijpend principe voor ruimtelijke keuzes. We werken dit nader uit als onderdeel van de nieuwe Omgevingsvisie.

We zetten ons in voor een realistisch natuurbeleid, waarbij functies elkaar aanvullen en versterken. Zo zien we kansen om in onze provincie meer ruimte te bieden voor innovatieve vormen van functiecombinaties in het landelijk gebied. Denk aan voorbeelden als Tusschenwater en De Onlanden, waar natuur, waterwinning en waterberging samenkomen.

Beleven, beschermen en benutten blijft ook de komende jaren het devies. We vinden het belangrijk dat natuurgebieden toegankelijk blijven voor al onze inwoners en bezoekers, voor sport, ontspanning en toerisme. Juist om draagvlak te houden voor natuurbehoud en -ontwikkeling, maar ook omdat het prettig en gezond is om de natuur in te gaan en te genieten van al het moois dat Drenthe te bieden heeft. Bij evenementen of andere activiteiten kijken we in samenspraak met organisatoren en omgeving naar de mogelijkheden, met respect voor onze natuur en voor elkaars belangen.

NATUUR | Accenten

- We voeren de afspraken uit het Natuurpact (2013) uit.
- In het Programma Natuurlijk Platteland pakken we de opgaven van natuur, landbouw, klimaat en water in samenhang op.
- Natuurherstel wordt integraal meegenomen in onze aanpak.
- Natura2000-gebieden worden niet uitgebreid.
- We werken aan de Drentse Bomen- en Bossenstrategie.
- We stimuleren en waarderen agrarische, natuur- en inwonereinitiatieven, die werken aan ons mooie landschap.
- 'Natuur in de buurt' krijgt een extra impuls met Streekbeheer. Op deze wijze zijn inwoners, boeren, scholen en organisaties samen aan de slag voor natuur, landschap en cultuurhistorie in hun eigen groene leefomgeving.
- We leveren een bijdrage aan de versterking van toezicht en handhaving in het buitengebied om overtredingen en vervuiling tegen te gaan en bewustwording te bevorderen.

Soortenbeheer en -bescherming

- De gevolgen van de komst en vestiging van wolven in Drenthe zijn groot. De maatschappelijke onrust, emotionele en economische schade en kosten nemen toe. We gaan door met het verstrekken van subsidies. Verder bieden we ruimhartige compensatie voor (hobby)boeren en dierhouders/diereigenaren, snelle schadeafhandeling en voorlichting over het omgaan met de wolf. Met de samenleving blijven we in gesprek over dilemma's en wat we daarin als provincie kunnen betekenen. Binnen de Europese en landelijke wet- en regelgeving werken we aan de mogelijkheden om een wolfvrije regio te worden. In het nieuwe Wolvenplan met provincies en Rijk komen passende afspraken, die we medio 2024 evalueren.
- We blijven werken aan het behoud en herstel van boerenlandvogels.
- We stimuleren innovatieve manieren van soortenbescherming, zoals dronevluchten ter bescherming van nesten en reekalfjes.
- Naast beschermen kijken we naar adequaat beleid voor soorten die mogelijk een bedreiging vormen voor de biodiversiteit, gezondheid of verkeersveiligheid, in lijn met de Natuurvisie.

Water en bodem

- Samen met waterschappen en waterbedrijven zorgen we voor voldoende drinkwater van goede kwaliteit voor huishoudens en bedrijven, evenals de beschikbaarheid en kwaliteit van drinkwaterbronnen.
- We voeren het Regionaal Waterprogramma 2022-2027 uit, inclusief het besluit Kaderrichtlijn water, voor een klimaatbestendig watersysteem en een goede kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater.
- We anticiperen op de veranderingen van het klimaat, bescherming tegen teveel water en maatregelen om droogte te kunnen opvangen.
- Daar waar regenwaterkwaliteit volstaat en regenwater als spoelwaterbron beschikbaar is, stimuleren we geen drinkwater te gebruiken in industriële of bedrijfsvoeringsprocessen.

- Op basis van de Strategie Bodem en Ondergrond 2021 werken we ons beleid verder uit voor een gezonde bodem.
- We blijven ons inzetten voor inwoners die te maken krijgen met funderingsproblematiek door veenoxidatie en de zetting van bodemlagen. Onder andere met een Servicepunt met gemeente Emmen en waterschap Vechtstromen, onderzoek en agendering bij het Rijk.

Foto: André Brasse

“Met dit akkoord laten we in Drenthe opnieuw zien dat we in staat zijn om verschillen te overbruggen en de verbinding te zoeken.”

Hendrikus Loof, PvdA

Wonen

Wonen

Voor elke Drent een (t)huis

Visie en grondhouding

- Voor elke Drent een (t)huis, dat is onze ambitie. Voldoende passende woningen vinden wij van groot belang.
- We voelen de urgentie en medeverantwoordelijkheid om het woningtekort en de -mismatch op te lossen.
- We willen letterlijk en figuurlijk ruimte creëren, op zoek naar locaties en regels die nieuwe oplossingen mogelijk maken.
- We stellen hoge kwaliteitseisen aan onze leefomgeving en de landschappelijke inpassing van nieuwe woningen. Met behoud van de open ruimte in het Drentse landschap, groene 'longen' in steden en dorpen.
- We streven naar een regierol met een heldere ambitie en visie. We maken afspraken en vragen dat ook van onze partners. We trekken samen op bij het zoeken naar oplossingen.

Hoofdlijn

De woningnood vraagt creatieve oplossingen. Bijvoorbeeld door meer hoogbouw in stedelijk gebied, een tweede woning of woningsplitsing op eigen erf en bouwen om en nabij stationslocaties. Voor 2025 moeten we woonplannen versnellen; van visie naar uitvoering. Naast nieuwbouw kijken we naar mogelijkheden die in bestaande situaties benut kunnen worden. Dat is in veel gevallen maatwerk, waarbij regelgeving, financiering, personeelstekort of de stikstofproblematiek soms knelt. Wij zoeken naar ruimte om dit op te lossen, samen met gemeenten, woningcorporaties, bedrijven en particulieren.

Het effect moet zijn dat er voor iedere inwoner van Drenthe een goede match is. Voor ouderen die langer thuis willen wonen, voor jongeren die graag in hun gemeente willen blijven wonen en alles daartussenin. Zo houden we steden en dorpen leefbaar en blijft er voldoende basis voor winkels en overige voorzieningen.

Provinciale Staten heeft voor de komende tien jaar 4,5 miljoen euro per jaar beschikbaar gesteld om gemeenten te helpen met geld, kennis of personeel. In de regionale Woondeal van oktober 2022 staan afspraken van Drenthe met het Rijk om tot en met 2030 13.000 woningen te bouwen. We willen de middelen zo gericht mogelijk inzetten en gaan actief aan de slag met deze grote opgave.

Accenten

- Het college ontwikkelt een heldere visie op de provinciale regierol voor het onderdeel 'Wonen'. We gaan hierover onder andere in gesprek met gemeenten.
- Met het Impulsteam Wonen ondersteunt de provincie gemeenten om plannen sneller uit te kunnen voeren.
- We onderzoeken de inzet van een extra fonds voor stads- en dorpsvernieuwing voor kleinere kernen, in het kader van leefbaarheid, woningen en voorzieningen.
- We verkennen de mogelijkheid van een provinciaal revolverend fonds, waarbij via de gemeente bijvoorbeeld grond in erfpacht uitgegeven kan worden om woningen betaalbaar te houden.
- Monitoring en informatievoorziening helpen de juiste besluiten te nemen.
- Er is aandacht voor bijzondere doelgroepen, differentiatie in woningbouw en doorstroming.
- Nieuwbouw moet betaalbaar zijn. In de Woondeal zijn afspraken gemaakt voor ongeveer dertig procent sociale huur en veertig procent middenhuur en betaalbare koop.
- We stimuleren circulair bouwen.

Op weg naar een nieuwe Omgevingsvisie

De gevolgen van klimaatverandering, de transitie van de landbouw, duurzame energievoorzieningen, voldoende woningen en werklocaties en goede bereikbaarheid vragen allemaal om ruimte. We willen met z'n allen meer dan er kan. Meer dan ooit moeten we keuzes maken.

Om de ontwikkelingen in te passen met ruimtelijke kwaliteit, passend bij de sfeer van het Drentse landschap, maakt Drenthe zich op voor een nieuwe Omgevingsvisie in 2025. Een belangrijk traject, dat gaat over de ruimtelijke inrichting van Drenthe op de lange termijn. Welke keuzes maken we waar? De nieuwe Omgevingsvisie wordt een belangrijke en bepalende onderlegger voor alle beleidsvelden. Er is samenhang met het landelijke programma NOVEX en het Drents Programma Landelijk Gebied.

Als bestuur zijn we hierin kritisch, zelfbewust en pakken we regie. Samen met Provinciale Staten zoeken we naar passende, zinvolle manieren om de samenleving te betrekken bij de uitwerking.

Regionale economie en werkgelegenheid

Bijdragen aan welvaart en welzijn

Visie en grondhouding

- We bouwen voort op de uitgangspunten Groen, Slim en met impact. Groen door het stimuleren van duurzame en circulaire oplossingen. Slim door het bevorderen van kennis, innovatie en digitalisering. Met impact; daar waar we als provincie het verschil maken, met zoveel mogelijk resultaat voor welvaart en welzijn.
- Bij keuzes in beleid en uitvoering wegen we alles wat van waarde is, zoals uitgelegd in het begrip brede welvaart.
- Onze houding is proactief, meedenkend en dienstbaar.
- De aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt heeft prioriteit. Meedoen op de arbeidsmarkt moet voor iedereen mogelijk zijn. Er zijn voldoende kansen voor jongeren om in deze regio te wonen en te werken.

Hoofdpijn

Regionale economie is een kerntaak van de provincie. Een gevarieerd aanbod van bedrijven en vacatures is belangrijk voor Drenthe. Door voldoende werkgelegenheid kan iedereen een passende baan vinden. We zetten ons in voor een goed aanbod van onderwijs, zodat iedereen zijn talenten kan ontwikkelen. Onderwijs dat aansluit bij de vraag, zodat bedrijven de mensen vinden die zij zoeken. Goed voor onze economie, nodig voor brede welvaart.

Samen met ondernemers werkt de provincie aan een aantrekkelijk starters- en ondernemersklimaat. We ondersteunen nieuwe ideeën en innovaties die helpen bij maatschappelijke vraagstukken, zoals de overgang naar duurzame energie en een toekomstgerichte agrarische sector. Verduurzaming en vergroening in brede zin - van het midden- en kleinbedrijf, industrie tot landbouw - is een economische kans voor Drentse ondernemers. Voor onze toekomstige generaties willen we minder afval produceren, grondstoffen hergebruiken en het energieverbruik terugdringen.

Bij vestiging en het aantrekken van bedrijven gaat het niet alleen om het stimuleren van de werkgelegenheid. Ook de beschikbaarheid van personeel, energie, water en een evenwichtige balans tussen wonen, werken en natuur tellen mee. Dat vraagt dat we een realistisch en duidelijk verhaal hebben voor nieuwe en bestaande ondernemers. Tegelijkertijd zijn bedrijvigheid en evenementen nodig om Drenthe te laten bruisen. Om vergunningen te kunnen verlenen en te voorkomen dat Drenthe op slot gaat, werken we hard aan oplossingen. Daarbij zoeken we naar wat wel kan, binnen de wettelijke mogelijkheden en in goed contact met elkaar.

Vanuit onze regierol, aanvullend op wat Rijk en gemeenten doen, richt de provincie zich met haar arbeidsmarktbeleid vooral op die sectoren waar dringend behoefte is aan personeel. Denk aan voldoende handen aan het bed in de (thuis)zorg en technische vakmensen voor de energietransitie en in de bouw. We werken hiervoor nauw samen met andere overheden, scholen, onderzoeksinstituten en het bedrijfsleven.

Regionale economie en werkgelegenheid

“In Drenthe werken we samen aan een bruisende provincie vol mooie evenementen en innovatieve ondernemers. Dit is de plek waar je wilt wonen, werken en genieten!”

Kees Vianen, VVD

Accenten

Ondernemend Drenthe

- Het college maakt een nieuwe Economische Koers vanaf 2024, samen met betrokken partijen en Provinciale Staten.
- Het midden- en kleinbedrijf (mkb) is dé motor voor de Drentse economie. Voor het programma 'Ik ben Drents Ondernemer' wordt een flexibele organisatievorm ontwikkeld, mogelijk in samenwerking met de provincies Groningen en Fryslân.
- Verduurzaming en vergroening in het bedrijfsleven wordt gestimuleerd, onder andere middels de Groene Economische Agenda en de Roadmap Circulair Drenthe 2030 als richtinggevende documenten.
- Innovatie en digitalisering worden gezien als kans of arbeidsbesparende technologie, onder meer via de Digitaliseringsagenda.
- Internationaal ondernemen heeft onze aandacht. Bijvoorbeeld door op Noord-Nederlandse schaal instrumenten te ontwikkelen die het Drentse mkb helpen bij export.
- Indien noodzakelijk zorgen we voor cofinanciering op grote fondsen als EFRO, het Just Transition Fund (JTF) en het Nationaal Groeifonds om belangrijke ontwikkelingen aan te jagen.
- Binnen de Drentse economie is vergroening van de chemiesector belangrijk. We hebben daarbij speciale aandacht voor Chemport, als stevig noordelijk ecosysteem rond groene chemie en composieten.
- We zetten in op versterking van de maakindustrie, onder andere in Zuidoost-Drenthe, door slimme productie, proeftuinen en verduurzaming.
- We zijn trots op de innovatiekracht van de agribusiness en blijven dat stimuleren.

Gunstig vestigingsklimaat

- Er komt een heldere en realistische strategie voor vestiging/acquisitie van bedrijven.
- De provincie helpt bestaande bedrijventerreinen bereikbaar (fysiek en digitaal), veilig, gezond, energie-efficiënt en klimaatbestendig te maken. Onder andere door te investeren in 'Werklandschappen van de Toekomst'. Waar nodig ondersteunen we gemeenten.

Arbeidsmarkt en onderwijs

- We doen mee met de samenwerkingsagenda voor ontwikkelingen op de Noordelijke arbeidsmarkt (Human Capital Agenda). Zorg en techniek hebben extra aandacht.
- Inzet is nodig op sectoren en organisaties voor om-, her- en bijscholing (Leven Lang ontwikkelen) en de samenwerking tussen MBO, HBO en WO voor doorlopende leerlijnen, het stimuleren van innovatie en economische bedrijvigheid.
- Dat geldt ook voor de koppeling tussen onderwijs en bedrijfsleven, bijvoorbeeld met de Health Hub, Dutch TechZone en de IT Hub.
- De provincie blijft als partner betrokken bij de Greenwise campus in Emmen, ter versterking van kennis, innovatie en concurrentiekracht.
- Grensoverschrijdende samenwerking tussen Nederland en Duitsland wordt gestimuleerd. Met het Rijnland Instituut als partner voor het ontwikkelen van onderwijsprogramma's, vaardigheden en competenties.

Extra inzet op de zorg

- De zorgsector is een grote economische sector in Drenthe die met de vergrijzing enorme uitdagingen heeft en een extra impuls verdient. We zetten onder andere in op innovatie en vernieuwde zorgconcepten, digitalisering bij kleine ondernemers, preventie en samenwerking binnen de sector en met het onderwijs.

Stadscentra, dorpskernen en detailhandel

- Bij een levendige provincie horen vitale dorpen en steden, die een regionale functie kunnen vervullen. Daarom ondersteunen we gemeenten bij het creëren van aantrekkelijke dorpscentra, compacte winkelgebieden en het overeind houden van verschillende voorzieningen. Leegstand en verloedering moet worden tegengegaan.
- Met de positieve ervaringen van regelingen als het Binnenstadfonds, het Regiostedenfonds en de subsidieregeling Herstructurering Ruimtelijke Kwaliteit zullen we ook in deze bestuursperiode afwegen welke middelen we hiervoor het beste kunnen inzetten.

Vrijtijdseconomie

- Voor de verbinding tussen toerisme, recreatieve bedrijven en natuur kijkt de provincie naar creatieve, haalbare oplossingen.
- We blijven inzetten op Drenthe als Fietsprovincie nummer 1 en we promoten Drenthe als wandelprovincie.
- Het Programma Vitale vakantieparken loopt af in 2024. De intentie is om dit een passend vervolg te geven, op basis van een tijdige evaluatie.
- Met Marketing Drenthe blijven we onze provincie promoten.

Mobiliteit en bereikbaarheid Voorwaarde voor leefbaarheid

Visie en grondhouding

- Iedereen kan van A naar B reizen. De bereikbaarheid van stad en platteland is goed geregeld, net als de onderlinge verbinding van (kleine) kernen.
- Het huidige niveau van bereikbaarheid en de kwaliteit van onze infrastructuur blijft op peil.
- Openbaar en publiek vervoer is voor iedereen toegankelijk en bereikbaar. Als voorzieningen verdwijnen, zorgen we voor gelijkwaardige alternatieven.

Hoofdlijn

Goede bereikbaarheid per fiets, auto en openbaar vervoer is dé schakel tussen wonen, werken, zorg en onderwijs. Hierdoor blijft Drenthe een aantrekkelijke vestigingsplaats, versterken we de leefbaarheid en stimuleren we een duurzame en veilige leefomgeving. We willen geen verschraving maar verrijking door ook naar nieuwe mogelijkheden voor mobiliteit te kijken.

De auto blijft een belangrijk vervoermiddel in Drenthe, waarvoor de infrastructuur op orde moet zijn. Net als de betaalbaarheid, nu rekeningrijden weer op de landelijke politieke agenda staat. Voor reizigers die geen auto hebben is het openbaar vervoer onmisbaar. Het is bovendien een duurzaam alternatief. Met een netwerk van slimme verbindingen maken we het openbaar vervoer zo aantrekkelijk mogelijk. Daarnaast experimenteren we met oplossingen voor Mobiliteit op Maat om de kleinere kernen te ontsluiten. Bijvoorbeeld met deelauto's in de dorpen en hubtaxi's bij centrale plekken als dorpshuizen.

Drenthe is dé fietsprovincie. Daarom werken we samen met gemeenten aan goede (door)fietsroutes, ontbrekende verbindingen in het (hoofd)fietsnetwerk en de recreatieve fietsinfrastructuur. Na een jarenlange daling neemt het aantal verkeersslachtoffers toe. We zien meer kwetsbare verkeersdeelnemers, toename van snelheid en afleiding in het verkeer. Om dit aan te pakken, is een combinatie nodig van educatie, innovatie, handhaving en aanpassingen in wegen en fietspaden.

Met onze ambities en ruimtelijke uitdagingen rekenen we op het Rijk voor langjarige en substantiële investeringen om voorzieningen voor mobiliteit en bereikbaarheid op peil te houden of uit te breiden. Zo biedt het Deltaplan voor het Noorden groeikansen voor wonen, economische ontwikkeling en bereikbaarheid.

Het verbeteren van de betrouwbaarheid en snelheid van bestaand spoor heeft prioriteit, bijvoorbeeld met een oplossing voor de 'flessenhals' bij Zwolle-Meppel. Wij zijn voorstander van nieuwe spoorlijnen in de regio, zoals de Nedersaksenlijn.

Mobiliteit en bereikbaarheid

“Als we de leefbaarheid op het platteland willen behouden, moeten we het voorzieningenniveau en de bereikbaarheid versterken en ondersteunen.”

Hendrik Smeenge, BBB

Accenten

Spoor

- Nieuwe of meer robuuste infrastructuur is nodig, onder meer door investeringen in de 'flessenhals' Zwolle-Meppel en Emmen-Rheine.
- We zetten ons maximaal in voor de Nedersaksenlijn. Ook de Lelylijn is van belang voor de bereikbaarheid en sociaaleconomische structuurversterking van de noordelijke regio.
- De sociale veiligheid heeft bij de nieuwe aanbesteding van de Vechtdallijn hoge prioriteit.

Bus

- Het huidige vervoersaanbod mag niet verschromelen. Waar nodig zoeken we naar gelijkwaardige alternatieven.
- We onderzoeken de mogelijkheden om de verwachte stijging van de kosten van het buskaartje te compenseren.

Fiets

- We gaan met gemeenten in gesprek over gezamenlijke ambities voor een veilige verbinding van gemeentelijke fietspaden en hoofdfietsroutes. Dit in aansluiting op de inzet die gemeenten al doen en in relatie tot de Fietsagenda.
- (Sociale) veiligheid is een belangrijk aandachtspunt dat we verder verkennen. Bijvoorbeeld als het gaat om verlichting en fietspadverbreeding.

Wegen en vaarwegen

- Het verkeersplein Gieten blijft onze prioriteit. Op basis van de uitkomsten van de MER nemen we een besluit over de variant voor de verbetering van het verkeersplein en de daaraan gekoppelde gedeeltelijke verdubbeling van de N34.
- Het beheer en onderhoud van (vaar)wegen, fietspaden, viaducten, bruggen en sluisen houden we, ondanks kostenstijgingen, op peil.
- Veiligheid heeft onze bijzondere aandacht. We werken met het Strategisch Plan Verkeersveiligheid, in samenwerking met de politie en het Openbaar Ministerie.

Groningen Airport Eelde

- Groningen Airport Eelde NV is onderdeel van de maatschappelijke infrastructuur voor Drenthe en Noord-Nederland en een belangrijk onderdeel van ons vestigingsklimaat. Op basis van de Strategie Groningen Airport Eelde NV 2024-2033 staan wij positief tegenover het verlenen van de subsidie voor de Niet-Economische Diensten van Algemeen Belang (NEDAB) voor de komende tien jaar. Daarbij hechten wij nadrukkelijk aan de realisatie van de verduurzamingsstrategie van de luchthaven en haar gebruikers. We zullen daartoe passende voorwaarden stellen en de strategie van de luchthaven extern laten toetsen.

Mobiliteit op Maat

- Ten aanzien van 'Mobiliteit op maat' gaan wij voor verdere verfijning van het hub-netwerk. Met knooppunten, waar verschillende vormen van vervoer en (pakket)diensten samenkomen, in wijken of bij het dorps huis. Zo dicht mogelijk bij onze inwoners. Wij hebben grote waardering voor vrijwilligersinitiatieven als Stichting Oudervervoer Norg (winnaar Compliment van Drenthe 2021) en AutoMaatje.

Duurzaamheid en innovatie

- Schoner wegverkeer en uitstootvrije machines en werktuigen leveren een belangrijke bijdrage aan emissiereductie. Samen met gemeenten en andere partners helpen we de beweging op gang. Met emissievrije bussen, dienstauto's op waterstof en een duurzame afweging bij aanbesteding en inkoop bijvoorbeeld.
- 'Drenthe reist duurzaam' is een waardevol samenwerkingsverband om medewerkers van aangesloten organisaties duurzamer te laten reizen. Ook de logistieke sector wordt aangehaakt.
- De infrastructuur van tankpunten voor niet-fossiele brandstoffen en laadpalen wordt uitgebreid.
- We experimenteren met en staan open voor technologische ontwikkelingen als zelfrijdende (vracht)auto's, slimme mobiliteit en nieuwe vormen van verlichting.

“We hebben als partijen veel onderwerpen besproken. Maar de beste manier om iets voor elkaar te krijgen, is door te beginnen.”

Henk Jumelet, CDA

Klimaat en energie

Klimaat en energie Haalbaar, betaalbaar en uitvoerbaar

Visie en grondhouding

- Voor een leefbaar Drenthe werken we voortvarend aan een klimaatbestendige provincie, de energietransitie en kansen voor energiebesparing.
- Onze ambitie is versnellen, maar het moet wel realistisch zijn.
- We hebben nauw contact met gemeenten, woningcorporaties, energiebedrijven, het Rijk en andere partners. Daarbij kijken we telkens: wie kan wat doen, voor welke doelgroep?
- De Drentse samenleving staat centraal. Lokale initiatieven worden gestimuleerd. Draagkracht en draagvlak wegen mee bij grote ontwikkelingen die ruimte vragen.
- Er is al veel om trots op te zijn en dat laten we zien. Want goed voorbeeld doet volgen. Met onze Noord-Nederlandse partners zijn wij koploper op het gebied van waterstof.

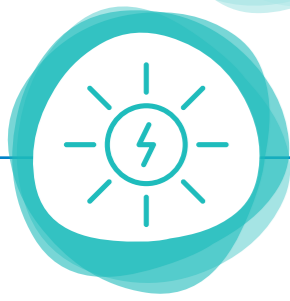
Hoofdlijn

In 2019 ondertekenden overheden, bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties het Klimaatakkoord voor een forse vermindering van de CO₂-uitstoot. We streven ernaar het Drentse doel te halen: in 2030 is 40% van het Drentse energiegebruik hernieuwbaar geproduceerd om de gevolgen van klimaatverandering op te vangen en te verduurzamen. De dringende noodzaak om de energievoorziening en -vraag te veranderen, neemt alleen maar toe.

Met deze urgentie aan twee kanten kunnen we een stap naar voren maken. In de ambitieuze Energietransitie-agenda ‘Samen doorpakken’ laat Drenthe al zien hoe. Door de ontwikkeling van zon- en windenergie, energiebesparing bij bedrijven en industrie, een goed energiesysteem met ruimte voor waterstofontwikkelingen en energiebesparing in woningen. Het vervolg hierop willen we met dezelfde voortvarendheid aanpakken.

We blijven in gesprek met inwoners en bedrijven over duurzaam leven en werken. Bedrijven en maatschappelijke organisaties, iedereen levert zijn aandeel. De provincie is een proeftuin voor innovatieve duurzame energieopwekking, -opslag en verduurzaming. Initiatieven ondersteunen we, oplossingen faciliteren we. We stellen ons open voor alle actuele ontwikkelingen op energiegebied en sluiten op voorhand niets uit.

Voor verduurzaming van de industrie en andere grootverbruikers is onze energie-infrastructuur een bepalende randvoorwaarde. Door netcongestie, overbelasting van het energienet aan de vraag- en de aanbodkant, kunnen op dit moment tientallen bedrijven,

zon- en windprojecten niet worden aangesloten. Dit vraagt extra actie langs drie sporen: sneller bouwen, sterker sturen en het vergroten van de flexibele capaciteit.

Drenthe heeft een krachtige, initiatiefrijke samenleving. Daarom worden lokale energie-initiatieven, waaronder energiecorporaties, gestimuleerd. Dat kan met financiële regelingen, maar ook met kennis en begeleiding. Tegelijk is meedoen aan verduurzaming niet voor iedereen eenvoudig of vanzelfsprekend. Sommige inwoners kunnen extra hulp gebruiken bij het verduurzamen van hun woning. Samen met partners zoeken we naar de beste manier.

Ten aanzien van gaswinning, olieboringen en ander bodemactiviteiten zullen wij ons altijd tot het uiterste inspannen voor de veiligheid en belangen van onze inwoners. We nemen een duidelijke positie in als het gaat om gasboringen en -opslag, zoutwinning, de afhandeling van aardbevingsschade en andere ontwikkelingen. Ook al gaan we er niet of slechts beperkt over, we hebben een helder standpunt, doen aanbevelingen en maken ons hard voor een gelijk speelveld. Het is een goede zaak dat mijnbouwbedrijven voortaan verplicht om tafel moeten met de omgeving waarin zij gas, zout of andere delfstoffen willen winnen.

Accenten

Klimaat

- Samen met gemeenten en waterschappen, bedrijfsleven en inwoners stimuleren we maatregelen voor een klimaatbestendige leefomgeving.
- De uitvoering vindt veelal plaats via andere beleidsvelden, bijvoorbeeld als het gaat om ruimtelijke ordening en wonen, milieu, droogte- en wateroverlast en hittestress.

Energietransitie

- We gaan door met de afspraken uit het Klimaatakkoord, zoals onder andere vertaald in de Regionale Energie Strategie (RES), het Regionaal Mobiliteitsplan en de Energietransitie-agenda (2019-2023).
- RES Regio Drenthe zien we als een belangrijke samenwerking voor hernieuwbare energie tot 2030. We geven hier een passend vervolg aan. Daarbij vinden we het belangrijk om inwoners te betrekken bij de opgave, de ontwikkeling van oplossingen en de uitvoering.
- We zetten in op maximale benutting van zonnepanelen op daken en stimuleren dit. Waar mogelijk en landschappelijk inpasbaar kijken we naar slimme functiecombinaties, zoals zonnepanelen op industrieterreinen, boven parkeerplaatsen of bij sportvoorzieningen.

Duurzaam ondernemen

- De Groene Industrievisie ondersteunt het grootbedrijf en specifiek industrie- en energiebedrijven met circulair ondernemen, 'groene' banen en het verminderen van de CO₂-uitstoot.

- Het Energiefonds Drenthe helpt ondernemers, verenigingen en stichtingen te verduurzamen met financiering en ondersteuning. Het Drents Energie Loket is een belangrijke partner in de uitvoering naar een energieneutraal Drenthe.
- We verkennen de mogelijkheden voor een verduurzamingslening voor het midden- en kleinbedrijf, zodat ondernemers bijvoorbeeld elektrische auto's kunnen aanschaffen.
- De productie van groen gas wordt gestimuleerd. De provincie Drenthe ondersteunt diverse clusters van boeren met monomestvergiesters, waarbij we specifiek aandacht hebben voor de biogasinfrastructuur. Wij zetten ons in om dit op te schalen.
- We onderzoeken de mogelijkheid voor een wijziging/verruiming van het beleid voor erfmolens; kleine windmolens met een as-hoogte van maximaal 25 meter. Op dit moment loopt hiervoor een pilot bij een viertal gemeenten.

Netcongestie

- Sneller bouwen: we helpen praktische, tussentijdse problemen met de energie-infrastructuur zo goed mogelijk op te lossen. Bijvoorbeeld door besluitvorming, eenvoudiger vergunningsprocedures en versnellingsteams vanuit overheden en netbeheerders.
- Sterker sturen: het Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (pMiek) wordt de basis voor nieuwe netuitbreidingen en krijgt daarmee een sturende werking op ruimtelijke ontwikkelingen die energie vragen, produceren of opslaan.
- Flexibele capaciteit opbouwen: we stimuleren projecten die pieken in de energievraag voorkomen. We zetten hierbij ook in op een bijdrage vanuit het Rijk. Ontwikkelingen als batterijopslag en de ruimtelijke inpassing daarvan hebben onze aandacht.

Waterstof

- Drenthe investeert in de infrastructuur en stimuleert de productie en toepassing van waterstof.
- Drenthe is, als onderdeel van de Noord-Nederlandse samenwerking, koploper op dit dossier en dat willen we blijven. We doen mee aan bovenregionale initiatieven en geven hiermee invulling aan Europese doelstellingen.
- We zijn trots op onze ambassadeurs; bedrijven die vooroplopen en durven te innoveren met waterstof.

Dichtbij inwoners

- We blijven investeren in besparingsprogramma's voor bestaande woningen, zoals we dat nu ook doen met het Drents Isolatieprogramma en het Fixteam Drenthe.
- Wij ondersteunen energiecoöperaties en andere lokale energie-initiatieven in Drenthe van harte. Bijvoorbeeld met leningen, subsidies en/of ondersteuning bij het oprichten en organisatorisch inrichten van projecten.

Mijnbouw

- De veiligheid van onze inwoners staat voorop.
- Bij winning uit of opslag in de Drentse bodem moet er compensatie zijn voor de inwoners van het omliggende gebied. In goed overleg en op een wijze die past bij wat zij nodig hebben.
- Een deel van het aardbevingeffectgebied van Groningen strekt zich uit tot in Noord-Drenthe. Er moet een ruimhartige en snelle afhandeling van schade zijn. Ook voor die gebieden in Drenthe moet een ereschuld worden ingelost.
- We volgen het proces voor afvalwaterinjectie bij Schoonebeek kritisch, nu en in de toekomst.

Levendig en sociaal

Een zorgzame samenleving, een bruisend cultureel en sportief aanbod

Visie en grondhouding

- Wij geloven in de kracht van onze inwoners en de Drentse gemeenschap, in naoberschap. Daarom investeren wij in samenleven en saamhorigheid.
- Daarbij horen voorzieningen en evenementen die mensen bij elkaar brengen, passend bij de Drentse schaal en identiteit.
- Onze rol is onderzoekend, stimulerend, adviserend en verbindend. Waar nodig springen we bij met kennis, faciliteiten, capaciteit of middelen om initiatieven mogelijk te maken.

SOCIAAL | Hoofdlijn

Inwoners van Drenthe zijn over het algemeen tevreden met hun leven. Maar dat geldt niet voor alle inwoners. In bepaalde delen van Drenthe hebben inwoners een aanmerkelijk kortere levensduur en minder jaren in gezondheid. Lezen en schrijven, een opleiding afmaken, werk vinden; het is niet voor iedereen vanzelfsprekend.

Om inwoners te helpen, hebben gemeenten, onderwijs, zorg- en welzijnsinstellingen, bibliotheken een belangrijke taak. Als provinciaal bestuur voelen wij de verantwoordelijkheid om daaraan bij te dragen. Niet in de plaats van, maar in nauwe samenwerking met onze partners. Daar waar we van meerwaarde zijn en in een rol die past. De relatie tussen inwoners en overheid doet ertoe.

Omdat achterstanden niet in vier jaar opgelost kunnen worden, investeren we meerjarig. We stimuleren kansengelijkheid, het terugdringen van armoede, positieve gezondheid en inwonersinitiatieven voor het versterken van dorpen en wijken. Iedereen heeft recht op een goede sociale basis en toegankelijke voorzieningen.

“De grote opgaven van deze tijd vragen om ongelijk te investeren in gelijke kansen voor elke Drent. Dat gaan wij doen!”

Yvonne Turenhout, PvdA

Levendig en sociaal

SOCIAAL | Accenten

- Er komt een Sociale Agenda 2024-2029, te beginnen met een startnotitie. Samen met gemeenten en partners willen we kijken waar de behoefte is en waar we als provincie kunnen helpen. Er komt focus op een aantal grote opgaven, zoals in de hoofdlijn benoemd.
- We gaan aan de slag met 'Dorpskracht'. Dit is een stap om te onderzoeken wat een dorp minimaal aan voorzieningen nodig heeft om een levendige, sociale en bereikbare kern te houden.
- Initiatieven van onderop verdienen aanmoediging, bijvoorbeeld als het gaat om de verduurzamingsopgave voor dorpshuizen of lokale sportvoorzieningen.
- Of het nu gaat om kansengelijkheid, toegankelijkheid, laaggeletterdheid of inclusie: 'iedereen doet mee en iedereen doet ertoe'.
- Onderzoek en kennisdeling zijn belangrijk, zodat zichtbaar wordt wat werkt of wat anders kan. Hiervoor zijn BOKD, Zorgbelang Drenthe en CMO STAMM onze ondersteunende organisaties.
- De Drentse Gezondheidsafdeling, een samenwerking met gemeenten en verschillende partijen uit de zorgsector is waardevol, ook met (meer) inzet op langdurige preventie.
- De goede samenwerking met het Rijk willen we, na de ervaringen uit de eerste Deal, graag continueren en uitbreiden in de Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe 2023-2026.

CULTUUR | Hoofdlijn

Cultuur verbindt ons met anderen, trekt bezoekers, inwoners en bedrijven. Het brengt levendigheid en maakt ons bewust van onze eigen identiteit en verscheidenheid. Voor de Drentse economie brengt het impulsen. Onze ambitie is een laagdrempelig cultuur-aanbod voor een breed publiek. Interessant voor zowel aanstormend talent als ervaren cultuurmakers, jong en oud, professionals en amateurs. Iedereen die dat wil kan actief of passief meedoen.

Uniek is in Drenthe de verbinding tussen cultuur en natuur. Ons landschap met bossen, heide en hunebedden, bijzondere gebouwen en boerderijen zitten vol verhalen en geschiedenis. Het maakt evenementen op Drentse locaties extra bijzonder. We realiseren ons dat we hierin belangen moeten afwegen, maar vinden het belangrijk dat dit mogelijk blijft. Cultuur en natuur hoeven niet ten koste te gaan van elkaar; ze kunnen elkaar versterken.

De provincie is op dit moment de grootste drager van cultuur in Drenthe. Wij blijven daarin investeren, waarbij we streven naar een evenredige bijdrage van het Rijk.

CULTUUR | Accenten

- We stellen een nieuwe Cultuurnota op, beginnend met een startnotitie en in samenwerking met Provinciale Staten en onze partners. De uitkomsten van de Cultuurmonitor en een evaluatie van de resultaten en bevindingen van de huidige Cultuurnota worden daarin meegewogen.

- We ondersteunen onze musea van provinciaal belang. We zien graag nieuwe ontwikkelingen, maar niet alles kan binnen het beperkte cultuurbudget voor Drenthe.
- Jeugd is een belangrijke doelgroep met poppodia, evenementen en festivals.
- We komen onze verantwoordelijkheden na voor de Koloniën van Weldadigheid - UNESCO Werelderfgoed.
- We borgen en stimuleren het Drents met het Huus van de Taol als provinciaal steunpunt voor de streektaal.
- Stichting Kunst & Cultuur (K&C) en Biblionet Drenthe moeten als provinciale ondersteuningsinstellingen naar behoren kunnen functioneren.
- We koesteren Drentse gebruiken en tradities als het paasvuur en carbidschieten, passend bij de huidige tijdsgeest.

SPORT | Hoofdlijn

Drenthe nodigt uit tot (top)sport voor elke doelgroep! Ons landschap biedt alle ruimte voor bewegen en buitensporten. Samen wandelen, fietsen en paardrijden; mensen ontmoeten elkaar in sportieve sfeer. Ook voor gezond opgroeien en ouder worden is sporten een belangrijke factor. We zetten ons in voor een goede basis voor een leven lang bewegen.

Met topsport en grote sportevenementen zetten we Drenthe op de kaart. Denk aan (inter)nationale fietsevenementen, waaronder het EK Wielrennen 2023, en jaarlijks evenementen op het TT-circuit, hippische evenementen en loopevenementen. Dit is belangrijk voor recreatie en toerisme, maar ook voor de inwoners van Drenthe.

We zien het belang van grote sportevenementen en bovenregionale sportvoorzieningen. Daarbij wegen we af wat de maatschappelijke betekenis is en welke uitstraling het heeft voor de regio. Het moet meerwaarde bieden op het reguliere sportaanbod of een voedingsbodem zijn voor nieuwe ontwikkelingen. Met topsportevenementen willen we ook breedtesport stimuleren.

SPORT | Accenten

- We sluiten aan bij de gemeentelijke agenda 'Drenthe samen gezond in Beweging'.
- Sport en sportvoorzieningen bieden in kleine kernen, dorpen en steden een belangrijke bijdrage aan sociale samenhang. Samen sporten is ook contacten opdoen, samen in beweging, vrijwilligerswerk. Als we als provincie van meerwaarde kunnen zijn voor de instandhouding van sportvoorzieningen op lokale schaal zijn we bereid daarover het gesprek aan te gaan.
- Bovenregionale sportvoorzieningen kunnen in aanmerking komen voor een laatste steuntje in de rug via een investeringsondersteuning. In ieder geval moet er sprake zijn van een provinciaal belang, een breed gevoelde behoefte en een realistische en duurzame exploitatie. We hechten aan een goede verbinding tussen topsport en breedtesport (bredere maatschappelijke betekenis).
- Drenthe heeft en stimuleert een beweegvriendelijke buitenruimte die uitnodigt tot sporten, bewegen, spelen, ontmoeten en gezond gedrag. Wij ondersteunen bijvoorbeeld Groene Schoolpleinen.
- Sport Drenthe is een belangrijke ondersteuningsorganisatie.

Mensen en middelen

Mensen en middelen

Goed toegerust

Visie en grondhouding

- Wat we doen, doen we voor Drenthe.
- We realiseren ons dat er veel van ons gevraagd en verwacht wordt. Met ingewikkelde vraagstukken, veranderende rollen en nieuwe manieren van opgavegericht werken.
- Daarom zorgen we dat we als organisatie goed toegerust zijn. We zijn zuinig op onze mensen en middelen. We investeren flink in de Drentse samenleving, maar doen dat verantwoord.
- Als lerende organisatie spelen we flexibel in op onze voortdurend veranderende omgeving en stimuleren we initiatief, innovatie en ontwikkeling.

Mensen

In Drenthe staan we voor veel kansen én ontwikkelingen. In de provinciale organisatie wordt gewerkt aan een doorontwikkeling om de complexe opgaven waar we in Drenthe voor staan, integraal en in samenwerking met alle betrokkenen het hoofd te kunnen bieden. Bestuur en organisatie zetten zich samen in voor een optimaal samenspel, zodat we het juiste doen voor Drenthe. De beschikbaarheid van personeel is een kritische succesfactor. Door vergrijzing, de vraag naar specialistische kennis en een hoge doorstroom op de arbeidsmarkt staat dit onder druk. Dit vraagt een flinke inzet en aantrekkelijk werkgeverschap. We zoeken hierin de slimme samenwerking met partners.

Middelen

- We hebben een solide begroting, structureel en reëel in evenwicht.
- We sturen er bij het Rijk, bij voorkeur in IPO-verband, op aan dat er een stabiele meerjarenfinanciering voor provincies wordt bewerkstelligd. De uitkomst is van belang voor Drenthe en kan van invloed zijn op de uitvoering van het coalitieakkoord.
- De eerste financiële uitwerking van dit coalitieakkoord op hoofdlijnen zal verwerkt worden in de eerste wijziging van de begroting 2024.
- De provinciale opcenten voor de motorrijtuigenbelastingen worden op het huidige niveau bevroren.
- Ons subsidie-instrumentarium is klantgericht en passend bij de opgave. We zetten in op maatschappelijk verantwoord opdrachtgeven en inkopen.
- Digitalisering raakt alle thema's en dossiers. We verhouden ons continu tot de technologische ontwikkelingen en blijven voldoen aan wet- en regelgeving.

Portefeuilleverdeling

Jetta Klijnsma
(commissaris van de Koning)

- Voorzitter college van Gedeputeerde Staten (eigenstandige positie)
- Coördinatie van beleid
- Openbare orde en veiligheid
- Rijkstaken
- Kabinetszaken

Jisse Otter (BBB)

- Landbouw en stikstof, inclusief Agenda voor de Veenkoloniën
- Toezicht en handhaving, inclusief RUD (opdrachtgeversrol)
- Cultuur
- Groningen Airport Eelde, inclusief omgevingsontwikkeling
- Bestuurlijke verhoudingen en financieel toezicht
- 1^e plaatsvervangend commissaris van de Koning

Contactgedeputeerde voor Westerveld en Midden-Drenthe

Egbert van Dijk (BBB)

- Financiën, Inkoop en subsidies
- Natuur en landschap, inclusief Prolander (opdrachtgeversrol)
- Vergunningen
- Europa
- Bestuurlijke vernieuwing
- Communicatie
- Archief
- 2^e plaatsvervangend commissaris van de Koning

Contactgedeputeerde voor Borger-Odoorn en Aa en Hunze

Yvonne Turenhout (PvdA)

- Ruimtelijke ordening, inclusief Omgevingsvisie
- Wonen
- Sociale agenda en vitaal platteland
- Dorpsvernieuwing en regionale kernen
- Zorg en welzijn
- Personeel en organisatie
- 3^e plaatsvervangend commissaris van de Koning

Contactgedeputeerde voor Coevorden en Emmen

Willemien Meeuwissen (VVD)

- (Vrijtijds) Economie, Recreatie en toerisme en Agribusiness
- Water, inclusief WMD en waterschappen
- Onderwijs en arbeidsmarkt
- Regio Deals
- Regio Groningen-Assen
- Informatie, data en automatisering, Interne dienstverlening
- Samenwerkingsverband Noord-Nederland (Dagelijks Bestuur)
- 4^e plaatsvervangend commissaris van de Koning

Contactgedeputeerde voor Meppel, De Wolden en Hoogeveen

Henk Jumelet (CDA)

- Verkeer en vervoer, Wegen en vaarwegen en Openbaar vervoer
- Klimaat en energie, inclusief Regionale Energie Strategie
- Sport
- Milieu, bodem en ondergrond
- Duitsland-agenda
- Samenwerkingsverband Noord-Nederland (Algemeen Bestuur)
- 5^e plaatsvervangend commissaris van de Koning

Contactgedeputeerde voor Assen, Tynaarlo en Noordenveld

